

Doporučení ohledně používání ambulantních imunodiagnostických testů na COVID-19

Stručná vědecká zpráva ze dne 8. dubna 2020

V reakci na zesilující pandemii COVID-19 a nedostatek kapacit a reaktantů v rámci molekulárního testování v laboratořích řada výrobců diagnostických testů vyvinula a začala prodávat rychlé a snadno použitelné prostředky umožňující testování mimo prostředí laboratoře. Tyto jednoduché testovací sady jsou založeny buď na detekci proteinů z viru COVID-19 v respiračních vzorcích (např. sputum, výtěry z krku), nebo na detekci lidských protilátek v reakci na infekci v krvi nebo v séru.

WHO kvituje snahy společností vyvíjejících testy o inovaci a reakci na potřeby populace.

Než je však tyto testy možné doporučit, je třeba provést jejich validaci v rámci vhodných populací a prostředí. Neadekvátní testy mohou selhat při identifikaci pacientů s aktivní infekcí nebo nesprávně kategorizovat pacienty jako případy onemocnění, i když onemocněním netrpí, což dále naruší snahy o zvládnutí onemocnění. **V současnosti a na základě aktuálních důkazů WHO doporučuje užívání těchto nových ambulantních imunodiagnostických testů pouze v rámci výzkumu. Neměly by být používány v žádném jiném prostředí, tedy ani pro klinické rozhodování, dokud nebudou k dispozici důkazy podporující jejich použití pro konkrétní indikace.**

WHO i nadále vyhodnocuje dostupné imunodiagnostické testy na COVID-19 a tuto stručnou vědeckou zprávu bude v případě potřeby aktualizovat.

Rychlé diagnostické testy založené na detekci antigenů

Jeden typ rychlých diagnostických testů (RDT) detekuje přítomnost virových proteinů (antigenů) exprimovaných virem COVID-19 ve vzorku z dýchací soustavy pacienta. Pokud je cílový antigen ve vzorku přítomen v dostatečné koncentraci, naváže se na specifické protilátky upevněné na papírový proužek v plastovém pouzdře a zanechá pozorovatelný signál, obvykle do 30 minut. Detekovaný antigen nebo antigeny jsou exprimovány pouze tehdy, pokud se virus aktivně replikuje, a proto jsou tyto testy nejlépe použitelné k identifikaci akutní nebo časné infekce.

Správnost fungování testu závisí na řadě faktorů včetně doby od nástupu onemocnění, koncentrace viru ve vzorku, kvality odebraného vzorku a jeho zpracování a přesné formulace reaktantů v testovací sadě. Na základě zkušeností s antigenovými RDT pro jiná respirační onemocnění, jako je chřipka, v jejímž rámci mají postižení pacienti srovnatelnou koncentraci viru chřipky ve vzorcích z dýchací soustavy jako u COVID-19, se citlivost těchto testů může pohybovat od 34 % do 80 %.¹

Na základě těchto informací může být polovina nebo více pacientů nakažených COVID-19 těmito testy neodhalena, v závislosti na testované skupině pacientů. Tyto předpoklady nezbytně vyžadují další zkoumání, které by určilo, zda jsou správné. Vedle toho je možné, že se objeví falešně pozitivní výsledky – tedy test ukazující, že je osoba nakažená, i když nakažená není –, pokud protilátky na testovacím proužku rozpoznávají také antigeny jiných virů než COVID-19, jako například lidských koronavirů způsobujících nachlazení. Pokud některý z antigenových detekčních testů, které se v současnosti vyvíjejí nebo jsou uváděny na trh, bude dostatečně přesný, může být potenciálně použit jako test pro třídění a rychlou identifikaci pacientů, u nichž existuje vysoká pravděpodobnost, že mají COVID-19, což omezí nebo eliminuje potřebu drahého molekulárního potvrzovacího testování.

Na základě omezených dat, která jsou v současné době k dispozici, **WHO aktuálně nedoporučuje používání rychlých diagnostických testů detekujících antigeny k péči o pacienty, i když výzkum jejich výkonnosti a potenciální diagnostické využitelnosti je více než vítán.**

Rychlé diagnostické testy založené na detekci protilátek hostitele

Dalším, běžnějším typem rychlého diagnostického testu uváděného na trh v souvislosti s COVID-19 je test, který detekuje přítomnost protilátek v krvi osob, u nichž se předpokládá nákaza COVID-19.²⁻⁵ Protilátky se vytvoří v průběhu několika dnů až týdnů po nakažení virem. Síla protilátkové odezvy závisí na řadě faktorů včetně věku, výživového stavu, závažnosti onemocnění a některých léčiv nebo infekcí, jako je HIV, které potlačují imunitní systém.⁶⁻⁸ U některých osob s onemocněním COVID-19 potvrzeným molekulárním testováním (např. polymerázovou řetězovou reakcí s reverzní transkripcí: RT-PCR) byly zaznamenány

slabé, pozdní nebo žádné protilátkové odezvy.^{6,7,9} Ze studií vyplývá, že u většiny pacientů se protilátková odezva objeví až ve druhém týdnu po nástupu příznaků.^{2,6,7,10-14} To znamená, že diagnostika infekce COVID-19 na základě protilátkové odezvy bude často možná až ve fázi zotavení, kdy byla promarněna již řada příležitostí pro klinický zásah nebo přerušeni přenosu onemocnění. Testy detekující protilátky na COVID-19 mohou rovněž křížově reagovat s jinými patogeny včetně jiných lidských koronavirů^{7,15,16} a udávat falešně pozitivní výsledky. Konečně pak probíhají diskuze, zda RDT detekující protilátky mohou předvídat, zda je jedinec imunní vůči opakované infekci virem COVID-19. Dosud neexistují žádné důkazy, které by tuto hypotézu potvrdily.

Testy detekující protilátkové odezvy na COVID-19 v populaci budou zásadní pro vývoj vakcín a abychom mohli lépe porozumět míře infikovanosti osob, které nebyly zachyceny aktivním vyhledáváním případů a sledováním, míře napadenosti populace a míře smrtelnosti v souvislosti s nákazou. Pro účely klinické diagnostiky však tyto testy mají jen omezenou použitelnost, protože nedokážou rychle diagnostikovat akutní nákazu, a nemohou na nich tak být založeny další kroky určující průběh léčby. Někteří kliničtí pracovníci používali tyto testy na protilátkové odpovědi pro stanovení předpokládané diagnózy nedávného onemocnění COVID-19 v případech, kdy molekulární test vyšel negativně, ale byla zde silná epidemiologická vazba na nákazu COVID-19 a dvojice vzorků krve (z akutní fáze a fáze zotavení) vykazovaly zvyšující se hladinu protilátek.

Na základě aktuálních dat **WHO nedoporučuje používání rychlých diagnostických testů detekujících protilátky pro péči o pacienty, ale podporuje další práci na stanovení jejich použitelnosti pro sledování nemoci a [epidemiologický výzkum](#).**

Další kroky

- Molekulární (např. PCR) testování vzorků z dýchací soustavy je doporučovanou metodou pro identifikaci a laboratorní potvrzení případů COVID-19. Produkty pro molekulární diagnostiku COVID-19 jsou posuzovány, pokud jde o kvalitu a bezpečnost, prostřednictvím [předběžných postupů WHO pro zařazení na seznam pro mimořádné použití](#) a na základě spolupráce s nadací Foundation for Innovative New Diagnostics (FIND). WHO publikovalo dokumenty zabývající se detekcí COVID-19: Pokyny WHO ohledně [laboratorního testování na COVID-19 u případů podezření na nákazu u lidí](#). Vedle toho jsou rovněž k dispozici pokyny ohledně toho, jak je možné racionalizovat testování v situaci, kdy nedostatek reaktantů nebo testovacích kapacit vede k prioritnímu testování některých populací nebo [jedinců](#).
- Pro účely zásad WHO ohledně používání imunodiagnostických rychlých testů na COVID-19 WHO spolupracuje s naší globální sítí laboratorních expertů a důsledně sleduje výsledky laboratorních a klinických studií, které plánují a provádějí referenční laboratoře, akademické skupiny a nevládní organizace.
- Cílové profily produktů pro požadovanou diagnostiku COVID-19 pro účely výzkumu a vývoje se v současné době vytvářejí.
- WHO bude i nadále spolupracovat s výzkumnými skupinami, dalšími organizacemi a členskými státy na generování a interpretaci dat, která mohou indikovat konkrétní oblasti, kde mohou být tyto testy použitelné pro klinické řízení pacientů, epidemiologii a/nebo řízení infekcí.

Reference

1. Bruning AHL, Leeftang MMG, Vos JMBW, Spijker R, de Jong MD, Wolthers KC, et al. Rapid Tests for Influenza, Respiratory Syncytial Virus, and Other Respiratory Viruses: A Systematic Review and Meta-analysis. Clin Infect Dis [Internet]. 2017 Sep 15 [cited 2020 Apr 1];65(6):1026-32. Available from: <http://academic.oup.com/cid/article/65/6/1026/3829590/Rapid-Tests-for-Influenza-Respiratory-Syncytial>
2. Liu Y, Liu Y, Diao B, Ren Feifei, et al. Diagnostic indexes of a rapid IgG/IgM combined antibody test for SARS-CoV-2. medrxiv [Internet]. 2020; Available from: <https://doi.org/10.1101/2020.03.26.20044883>
3. Zhang P, Gao Q, Wang T, Ke Y, et al. Evaluation of recombinant nucleocapsid and spike protein serological diagnosis of novel coronavirus disease 2019 (COVID-19). medrxiv [Internet]. 2020; Available from: <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.03.17.20036954v1>
4. Pan Y, Li X, Yang G, Fan J, et al. Serological immunochromatographic approach in diagnosis with SARS-CoV-2 infected COVID-19 patients. medrxiv [Internet]. 2020; Available from: <https://doi.org/10.1101/2020.03.13.20035428>
5. Li Z, Yi Y, Luo X, Xion N, et al. Development and clinical application of a rapid IgM-IgG combined antibody test for SARS-CoV-2 infection diagnosis. Journal of medical virology. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jmv.25727>
6. Zhao J, Yuan Q, Wang H, Liu W, Liao X, Su Y, et al. Antibody responses to SARS-CoV-2 in patients of novel coronavirus disease 2019. medrxiv [Internet]. 2020; Available from:

- <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.03.02.20030189v1.full.pdf>
7. Okba N.M.A, Muller M.A., Li W, Wang C, et al. SARS-COV-2 specific antibody responses in COVID-19 patients. medrxiv [Internet]. 2020; Available from: <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.03.18.20038059v1>
  8. Gorse GJ, Donovan MM, Patel GB. Antibodies to coronaviruses are higher in older compared with younger adults and binding antibodies are more sensitive than neutralizing antibodies identifying coronavirus-associated illnesses. Journal of medical virology. <https://doi.org/10.1002/jmv.25715>
  9. Lin D, Liu L, Zhang M, Hu Y, et al. Evaluation of serological tests in the diagnosis of 2019 novel coronavirus (SARS-CoV-2) infections during the COVID-19 outbreak. medrxiv [Internet]. 2020; Available from: <https://doi.org/10.1101/2020.03.27.20045153>
  10. Wölfel R, Corman V, Guggemos W, Seilmaier M, Mueller M, Niemeyer D, et al. Virological assessment of hospitalized patients with COVID-2019. Nature [Internet]. 2020; Available from: <https://www.nature.com/articles/s41586-020-2196-x>
  11. Lou B, Li T, Zheng S, Su Y, Li Z, Liu W, et al. Serology characteristics of SARS-CoV-2 infection since the exposure and post symptoms onset. medrxiv [Internet]. 2020; Available from: <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.03.23.20041707v1.full.pdf>
  12. Liu W, Liu L, Kou G, Zheng Y, et al. Evaluation of nucleocapsid and spike protein-based ELISAs for detecting antibodies against SARS-CoV-2. medrxiv [Internet]. 2020; Available from: <https://doi.org/10.1101/2020.03.16.20035014> medRxiv preprint
  13. Zhang W, Du R, Li B, Zheng X, et al. Molecular and serological investigation of 2019-nCoV infected patients: implication of multiple shedding routes. Emerging microbes and infections. 2020; 9(1):386-389.
  14. Zhou P, Yang XL, Wang X, Hu B, et al. A pneumonia outbreak associated with a new coronavirus of probable bat origin. Nature. 2020 Mar;579(7798):270-273. doi: 10.1038/s41586-020-2012-7. Epub 2020 Feb 3.
  15. Wang N, Li SY, Yang XL, et al. Serological Evidence of Bat SARS-Related Coronavirus Infection in Humans, China. Virol Sin. 2018;33(1):104-107. doi:10.1007/s12250-018-0012-7
  16. Che X, Qiu L, Liao Z, Wang Y, et al. Antigenic cross-reactivity between severe acute respiratory syndrome-associated coronavirus and human coronaviruses 229E and OC43. The Journal of Infectious Diseases, Volume 191, Issue 12, 15 June 2005, Pages 2033-2037, <https://doi.org/10.1086/430355>

WHO bude situaci i nadále pečlivě sledovat a zaznamenávat jakékoliv změny, které by mohly mít vliv na tyto prozatímní pokyny. Pokud se jakékoliv faktory změní, vydá WHO další aktualizaci. V opačném případě skončí platnost této stručné vědecké zprávy po uplynutí 2 let od data jejího vydání.

© Světová zdravotnická organizace 2020. Některá práva vyhrazena. Tento dokument je k dispozici na základě licence [CC BY-NC-SA 3.0 IGO](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/).

Referenční číslo WHO: [WHO/2019-nCoV/Sci_Brief/POC_immunodiagnosics/2020.1](https://www.who.int/publications/iitem/WHO/2019-nCoV/Sci_Brief/POC_immunodiagnosics/2020.1)